

Makalenin Geliş Tarihi: 01.04.2019
Kabul Tarihi: 03.07.2019
Makalenin Türü: Araştırma-İnceleme

TARİHSEL SÜREÇTE ASKERİ BANDONUN GELİŞİMİ VE İCRACILARININ MÜZİKAL KİMLİĞİ

***

THE DEVELOPMENT OF MILITARY BAND IN THE HISTORICAL PROCESS AND MUSICAL IDENTITY OF ITS PERFORMERS

Hasan CANKURTARAN*

ÖZ

Tarih boyunca müzik her zaman etkileyici bir güç olmuştur ve bu güç devlet yöneticilerinin de dikkatini çekmiştir. Özellikle II.Mahmut ile beraber 1800'li yıllarda yapılan reformlar arasında müzik alanında yapılan reformlar önemli bir yer tutmuştur. Bu dönemde çok sesli batı müziğine geçiş aşamasında önemli çalışmalar olmuştur. Bu çalışmalar sonucunda Mızıka-i Humayun adıyla önemli bir kurum kurulmuştur. Bu kurum çeşitli değişimler geçirse de bugün de yine Milli Savuma Üniversitesi Bando Astsubay Meslek Yüksek Okulu adıyla günümüzde de askeri bandolara icracı bando astsubaylar yetiştirmektedir.

Bu çalışmada askeri müziğin tarihsel gelişim süreci ve icracılarının müziğe nasıl başladıkları, müzik kültürlerinin gelişim süreci, müziğe teknik olarak ve ruhen nasıl baktıkları, askeri kimlikleri ile müzikal kimlikleri arasında nasıl bir uyum dengesi kurdukları, müzikal açıdan kendilerini geliştirmeleri adına neler yaptıklarına dair önemli noktalara değinilmiştir. Araştırmanın yapılabilmesi için nitel araştırma yöntemi kullanılmış olup, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile Türk Silahlı Kuvvetleri'nden sekiz Bando İcracısı ile görüşmeler yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Askeri Müzik, Bando İcracısı, Müzikal Kimlik, Çok Sesli Müzik.

---

* Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi: hasan_cankurtaran2007@hotmail.com

ABSTRACT

Through history music has always been an impressive force, and this power has attracted the attention of state administrators. The reforms in the field of music have taken an important place especially in the 1800's with Mahmut II. During this period, there have been important studies in the transition stage of Western vocal music. As a result of these studies, an important institution was established in the name of Mızıka-i Humayun. Although this institution underwent various changes, today it is training the non-commissioned officer for military band under the name of Band Petty Officer Vocational School Of National Defence University.

In this study, The historical development process of military music and how the performers started the music and how the performers started the music, the process of development of their music cultures, how they look at music technically and spiritually, how they established a balance of harmony between their military identity and their musical identity, important point about what they do in order to improve themselves musically were mentioned. Qualitative research method was used for the research. With the semi-structured interview technique, interviews were conducted with eight band executives from The Turkish Armed Forces.

Keywords: Military Music, Band Performer, Musical Identity, Polyphonic Music.

GİRİŞ

Çok sesli müziğin Anadolu'daki başlangıcı 19. yy. Osmanlı İmparatorluğu zamanına kadar dayanmaktadır. Bununla beraber Türklerin çok sesli müzikle ilk karşılaşmaları 16. Yüzyıla dayanır. Elimizde kaydı bulunabilen ilk belge Kanuni Sultan Süleyman dönemine, 1543 yılına aittir¹. 1494-1547 yılları arasında yaşayan Fransa Kralı 1. Francis, düşmanlarından kurtulmak amacıyla 1543 yılında Kanuni Sultan Süleyman'dan yardım istemiştir. Bu istek üzerine Barbaros Hayrettin Paşa komutasındaki Osmanlı Donaması, Fransa kıyılarına gider ve Nice Şehrini kuşatır. Bu vesile ile iki yönetici arasında başlayan iyi ilişkiler, çok önemli bir müzik olayına da neden olur. Fransa Kralı, yeni müttefikini memnun edeceği düşüncesi ile sarayının en iyi müzisyenlerinden oluşan bir orkestrayı Osmanlı Sarayı'na gönderir. Kanuni gönderilen müzisyenlerin hepsini birden saraya kabul eder ve bütün saray

---

¹ Bülent Alaner, "Osmanlı'dan Günümüze Çok Sesli Müzik", **Edebiyat Güncesi Dergisi**, S.12, (Mayıs-1997), s.18-27.

mensuplarının önünde, orkestranın üç ayrı konser vermesine izin verir. Ancak bir süre sonra bu türden müziğin asker ruhunu yumuşatabileceği düşüncesi ile gönderilen müzisyenlerin tekrar Fransa'ya iadesi sağlanmıştır².

A- ASKERİ MÜZİĞİN TARİHSEL GELİŞİM SÜRECİ

Türk kültüründe ordusal müzik karakterini simgeleyen ilk resmi topluluk, 4 ayrı Hun döneminin (Orta Asya Hunları, Volga Hunları, Akhunlar / Hindistan Hunları, Avrupa Hunları) *Tuğ takımı*dır. Tuğ takımları dünyada bilinen en eski askeri müzik topluluklarından biridir. Tuğ takımlarından Mehterhane'ye kadar uzanan Türk askeri müzik geleneği, Orta Asya'dan Karahanlılara, onlardan Anadolu Selçuklularına, İlhanlılardan Memlûklere ve en son da Osmanlılara geçmiştir³.

Osmanlı İmparatorluğu'nda çok sesli müziğin başlangıcı, Sultan II. Mahmut tarafından Yeniçeri Ocağının Kapatılması ve dolayısıyla Mehterhane'nin kaldırılıp yerine 1826 yılında Saray Müzik Okulu da diyebileceğimiz Mızıkai Hümayun'un kurulması ile gerçekleşmiştir. Mızıkai Hümayun kurulmadan önce saraydaki müzik eğitimi, Enderun adı verilen okullarda yapılmakta; devletin resmi bandosu ise Yeniçeri Ocağı'na bağlı Mehterhane idi. Avrupa'da 17. yüzyıldan itibaren büyük adımlarla ilerlemeye başlayan dindışı çok sesli müzik, yavaş yavaş askeri müzik topluluklarının içerisine de girmeye başlamıştı. Özellikle 18. yüzyılın sonlarına doğru Mehterhane içerisinde de yer alan Batı Müziği enstrümanları, bu kurumda bir yenilik yapılması ihtiyacını ortaya çıkarıyordu. Padişah II. Mahmut'un emri ile yapılan çalışmalar sonucunda bugünkü İstanbul Teknik Üniversitesi'nin Taşkışla binasında Mızıkai Hümayun adı altında Doğu ve Batı Müziği Bölümleri'nden oluşan bir kurum 1826 yılında kurulup 1827 yılında faaliyete geçmiş oluyordu⁴. Mızıkai Hümayun'daki batı biçimi müzik eğitimi, giderek sivil eğitim kurumlarına da yayılmıştır⁵.

Mehterhane modası, Ragıp Gazimihal'in aktarımına göre 18'inci asırda, Doğu Avrupa ve Batı Avrupa'da da ilgi görmüştür⁶. Aynı şekilde Osmanlı'da önemli bir yere sahip olan mehter müziğinin kaldırılmış olması, mehter aynı zamanda bir açık hava orkestrası görevi de yürüttüğü için, halkın Osmanlı-Türk müziği ile olan bağını da sona

² Aubert Oliver, **Historie Abregee de la Musique Ancienne et Moderne**, Paris 1827, s.123.

³ Orhan Baba, "*Askeri Bandoyu Tanımak*", **Sahne ve Müzik Eğitim-Araştırma Dergisi**, S.2, (Ocak-2016), s.148-156.

⁴ Tayyazade Ahmet Ataullah, **Tarih-i Ata Cilt III**, İstanbul, 1874, s.109-110

⁵ Ali Uçan, "*Türkiye'de Cumhuriyetin İlk Altmış Yılında Müzik Eğitimi*", **Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, II, S.15, (Mayıs-2007), s.1-12

⁶ Bahattin Kahraman, Cansevil Tebiş, **Mahmut Ragıp Gazimihal'den Seçme Müzik Makaleleri-II**, Ankara 2014, s.340

erdirmiştir⁷. Yeniçeri ocağını kapatan II. Mahmut, Osmanlı'nın mehtere bağlı olan askeri müzik anlayışını da değiştirmeye karar vermiştir⁸. Asakir-i Mansure-i Muhammediye adıyla kurduğu yeni ordu düzeninde bir bando kurmuş ve bu bando Enderun'da yetişen gençlerden oluşturulmuştur. Böylece Mızıka-i Humayun ile Enderun'da yeni bir müzik bölümü açılmış; bandodan sonra koro ve orkestra gibi seslendirme toplulukları kurulmaya başlanmıştır⁹.

Mızıka-i Humayun, yerli kadrolar yetişene kadar uzun süre çalgı ve idare konularında yabancı uzmanlardan yararlanmıştı. Genel olarak yabancı elçiliklerin aracılığıyla getirilen Giuseppe Donizetti ve Callisto Guatelli gibi uzmanlar, batı müziğinin kurumsallaşmasında önemli katkılarda bulunmuşlardır. Mızıka yani bando gerek organizasyon gerek ödüllendirme sistemleri ve araçları açısından ordunun sistemlerine benzer şekilde örgütlenmiştir. Orduda kullanılan dereceler, unvanlar ve terfi sistemleri, 20. yüzyıla kadar neredeyse aynen kullanılmıştır. Maaş, atıyye ve ek menfaatlerden oluşan maddi ödüllerin yanı sıra nişan ve madalyalar başta olmak üzere sunulan manevi ödüller bandonun himayesine ilişkin zengin ipuçları verir¹⁰.

Kurulmasına karar verilen ilk bando takımının şefliğine İstanbul'daki yabancı asıllı vatandaşlardan Fransız Mr. Manguel getirilmiştir. Bu kişinin yeni bir bando takımını kuramayacağı kısa zamanda anlaşıldığından dolayı, daha usta bir öğretmenin elçilikler vasıtasıyla araştırılmasına başlanmıştır. Sultan II. Mahmut bu işi yakından takip etmiştir. Yeniçeri vakasının sonu olan 1826 ile III. Selim'in "*Nizam-ı cedid*" tarihi olan 1794 arasında geçen otuz yıl böylece belirsizlik içinde geçerken; yeni esaslı teşkilat ve bando sisteminin yeni baştan ele alınmasına gerek duyulmuştur. O zamanlar İtalya bu işte en ileri durumda olduğu için; oraya başvurulmuş ve nihayet yetenekli bir müzisyen ve öğretmen olan maestro Giuseppe Donizetti işin başına getirilmiştir¹¹.

Giuseppe Donizetti, Osmanlı Saltanat Mızıkaları Baş Ustakarı olarak, batı müziği yöntemlerine göre bandoyu eğitmiş ve geliştirmiştir. Mızıka-i Humayun aynı zamanda bir müzik okulu özelliği kazanmıştır. Flüt, piyano, armoni ve çalgı derslerini Donizetti vermiş, Avrupa'dan hem çalgı öğretmenleri, hem de çalgılar getirtmiştir. Sultan III.Selim'in isteği üzerine Hamparsum Limoncuyan (1768-1839) tarafından

---

⁷ Rıdvan Şentürk, **Müzik ve Kimlik**, İstanbul 2016, s.63.

⁸ Ersin Antep, **Cumhuriyet Döneminde Askeri Müzik ve Gelişimi Sempozyumu**, Ankara, 2004, s.294.

⁹ Salih Akkaş, **Türkiye'de Cumhuriyet Dönemi Kültür ve Müzik Politikaları**, Ankara 2015, s.8.

¹⁰ Selçuk Alimdar, **Osmanlı'da Batı Müziği**, İstanbul 2016, s.85.

¹¹ Mahmut Ragıp Gazimihal, **Türk Askeri Mızıkaları Tarihi**, İstanbul 1955, s.41.

geliştirilen ve Hamparsum yazısı adıyla bilinen geleneksel Türk müziği yazısı Mızıkai-Humayun'da kullanılmamış, batı müziği yazısı benimsenmiştir¹².

Cumhuriyetin ilk elli yılında bazı siyasi ve estetik yargılar müzik dünyasına devlet eliyle empoze edilmiştir¹³. 1922-1924 yıllarında Mızıkai-Humayun'un adı "*Makam-ı Hilafet Mızıkası*" adını almıştır. Cumhuriyetin ilanı ile birlikte Ankara başkent olunca, bir çok resmi kuruluş gibi Makam-ı Hilafet Mızıkası da "*Riyaset-i Cumhur Musiki Heyeti*" adıyla Cumhurbaşkanlığı makamına bağlanmıştır. Bu musiki heyeti Müezzinan, Fasıl Takımı, Orkestra ve Bando bölümlerinden oluşmuştur. Ancak, müezzinan bölümünün yeni devlet anlayışına göre işlevinin kalmamış olması ve özel bir durumu olan fasıl takımının da zamanla üyelerinin ayrılması dolayısı ile geriye orkestra ve bando bölümleri kalmıştır. Orkestra ve bandoyu 1924-1933 yılları arasında Zeki Üngör yönetmiştir. Görevleri tamamen ayrı olan bu iki birimden orkestra, 1932 yılında çıkarılan 2021 sayılı kanunla "*Cumhurbaşkanlığı Filarmoni Orkestrası*" adıyla Milli Eğitim Bakanlığı'na; bando ise Riyaset-i Cumhur Bandosu adını alarak Milli Savunma Bakanlığı'na bağlanmıştır. Böylece ordu ve diğer bandolara personel yetiştirmek üzere, 1939 yılında Ankara Musiki Gedikli Erbaş Hazırlama Orta Okulu, Riyaseti Cumhur Armoni Mızıkası'nın yanındaki binada açılmıştır. Bu kuruluşta Riyaseti Cumhur Armoni Mızıkası Şefi Bando Yarbay Veli Kanık'ın emeği büyük olmuştur. Bandoların icracı astsubaylarını yetiştirmek amacıyla 3 yıl süreli eğitim verilmekte, ayrıca mezunlar, 8 ay kıta stajı ve 10 ay kurs gördükten sonra astsubay olarak kıtalara atanmışlardır¹⁴.

1963 yılında ortaokula dayalı iki yıl meslek okulu ve bir yıl sınıf okulu öğretim sistemi haline gelen bu kurum, 1974-1975 Eğitim-Öğretim Yılı'nda 926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nun bazı maddelerini değiştiren 1424 Sayılı Kanuna göre Astsubay Hazırlama Okulları'nın öğretim süresi üç yıl, Astsubay Sınıf Okulları'nın öğretim süresi de bir yıl olarak düzenlenmiş, bu tarihten sonra Askeri Mızıkai Okulu'na ortaokulu bitiren öğrencilerden müzik yetenek ve test sınavı ile kültür derslerinden yapılan test sınavını kazanan öğrenciler alınmaya başlamıştır¹⁵.

Bando Astsubaylarının mezun olduğu Askeri Bando Okulu; 1930 da Mızıkai Gedikli Sınıfı, 1939 da Musiki Gedikli Erbaş Hazırlama Orta Okulu, 1952 de Askeri

---

¹² Ahmet Say, **Müzik Tarihi**, Ankara 2012, s.510.

¹³ Cem Behar, **Musikiden Müziğe Osmanlı/Türk Müziği: Gelenek ve Modernlik**, İstanbul, 2008, s.8.

¹⁴ Erol Demirbatır, "*Türkiye'de Askeri Bandoculuk Eğitimi*", **Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, XVIII, S.1, (Kasım-2005), s. 67-81.

¹⁵ Doğan Çakar, **Cumhuriyet Döneminde Askeri Müzik ve Gelişimi Sempozyumu**, Ankara, 2004, s.190.

Mızıka Astsubay Hazırlama Orta Okulu, 1959 da Askeri Mızıka Astsubay Sınıf Okulu , 1966 da Askeri Mızıka Okulu, 1974 de Askeri Mızıka Astsubay Hazırlama Ve Sınıf Okulu, 1985 de Silahlı Kuvvetler Mızıka Astsubay Hazırlama ve Sınıf Okulu, 2003 den itibaren ise Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı adı altında gelişim göstermiştir. 2016 yılında ise 669 sayılı olağanüstü hal kapsamında bazı tedbirler alınması ve Milli Savunma Üniversitesi kurulması için bazı kanunlarda değişiklik yapılmasına karar verilmiş olup, 24 Kasım 2016 da yayınlanan resmi gazetede bahsedilen 6756 nolu KHK ile okulun lise kısmı kapanmıştır ve Bando Astsubay Meslek Yüksek Okulu Milli Savunma Üniversitesine bağlanmıştır.

Türk Silahlı Kuvvetlerinde bandolarda hem asker hem de çalgı sanatçısı olarak görev yapan Bando İcracıları, 2016 ya kadar olan süreçte sekiz yıllık ilköğretim öğrenimini bitirmiş olan öğrenciler arasından yetenek testiyle seçilerek ve de askeri lise sınavlarında başarılı olarak okulda eğitim görmeye hak kazanmışlardır. 2016 yılında ise öğrenci alımı yapılmamıştır. Milli Savunma Üniversitesine bağlanan Bando Astsubay Meslek Yüksek Okulu 2017 yılından itibaren ise lise kısmı kapanmış olduğundan dolayı konservatuarların müzik lise bölümünden, güzel sanatlar liselerinden ve düz liselerden mezun olup okulun sınavına başvuran öğrencileri müzik yetenek sınavına tabi tutarak başarılı olanlar arasından öğrenci alımı yapmıştır¹⁶.

Bando Astsubay Meslek Yüksek Okulunda müzikle ilgili olan mesleki dersler üflemeli ve vurmali çalgılar programı ve çalgı bakım onarım programı olarak iki programdan oluşmuştur. Üflemeli ve vurmali çalgılar programında eğitim süresince öğrencilere; flüt, obua, klarinet, saksafon, trompet, kornet, trombon, fagot, bariton, küçük bas, büyük bas, korno, bügülü ve vurmali çalgılar eğitimi verilmektedir. Yine bunlarla beraber üflemeli ve vurmali çalgılar programında; solfej, nota okuma, piyano, müzik tarihi, müzik teknolojileri, müzik teorisi, askeri bandolar tarihi, müzikal analiz, çalgı, armoni, eşlikli çalma, oda müziği, orkestra, bireysel ses eğitimi ve piyano dersi eğitimleri verilmektedir. Çalgı bakım onarım programında ise çalgı teknik bilgisi, kamışlı çalgılar bakım onarımı, bakır çalgılar bakım onarımı, vurmali çalgılar bakım onarımı, yaylı çalgılar bakım onarımı ve atölye bilgisi dersi eğitimleri verilmektedir. Başarılı olan öğrenciler yani icracılar eğitim öğretim görmüş olduğu ilgili programın ön lisans diploması, astsubay diploması ve yurt dışında (Avrupa Birliği ülkelerinde) geçerliliği olan diploma ekiyle birlikte astsubay olarak mezun edilmekte ve atamaları

---

¹⁶ <http://www.msu.edu.tr/> Erişim Tarihi (E.T.): 02.02.2019

yapılmaktadır¹⁷. Halen Türk Silahlı Kuvvetlerinde Bando Astsubayları arasında müzik eğitimi üstüne lisans, yüksek lisans ve doktorasını yapmış Bando Astsubayları bulunmaktadır.

Bu araştırmada astsubayların (ıcracıların) müziğe nasıl başladıkları, okul ve meslek hayatlarının müzik kültürlerinin gelişim sürecine etkisi, müziğe teknik ve müzikal anlamda nasıl baktıkları, askeri kimlikleri ile müzikal kimlikleri arasında nasıl bir uyum dengesi kurdukları, müzikal açıdan kendilerini geliştirmeleri adına neler yaptıkları gibi konular hakkında Bando İcracılarının görüşleri alınmıştır ve bu araştırmada şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Askeri disiplinin Bando İcracılarının müzikal kimliklerine katkısına ilişkin görüşleri nelerdir?

2. Bando İcracılarının müziğe başlama konusunda askeri okulun katkısına ilişkin görüşleri nelerdir?

3. Bando İcracılarının müzikal anlamda kendilerini geliştirmek için bir müzisyen olarak ve asker kimlikleriyle neler yaptıklarına ilişkin görüşleri nelerdir?

4. Askeri okulda aldıkları eğitimin dinledikleri veya ilgilendikleri müzik türünü ne şekilde etkilediğini ve müzikal kimliklerinde ne gibi etkileri olduğuna ilişkin görüşleri nelerdir?

5. Askeri müziğin Türkiye'deki müzik gelişimine nasıl bir katkısı olduğuna ilişkin görüşleri nelerdir?

B- BANDO İCRACILARININ GÖRÜŞLERİ

Bu bölümde araştırmaya katılan Bando İcracılarının araştırma sorularına verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bando İcracıları kısaca B.İ.1, B.İ.2, B.İ.3, B.İ.4, B.İ.5, B.İ.6, B.İ.7 ve B.İ.8 şeklinde kodlanmıştır.

1- Askeri Disiplinin Bando İcracılarının Müzikal Kimliklerine Katkısına İlişkin Bulgular

İcracıların askeri disiplinin müzikal kimliklerine katkısına ilişkin görüşlerini belirten ifadelerinden elde edilen bulgulara baktığımızda, askeri disiplin Bando İcracılarına katkıda bulunan önemli bir özellik olarak ön plana çıkmaktadır. Bu düşünceye kaynak olan ifadelerden B.İ.2' in düşüncelerine baktığımızda; "*Askeri*

---

¹⁷ <http://www.msu.edu.tr/> E.T.: 02.02.2019

okullarda şöyle bir sistem var okul hayatında çalışmaktan başka bize çok fazla seçenek bırakmıyor. İster istemez yapacak çok fazla bir şey yok; ya spor yapacaksın, ya ders çalışacaksın, ya da enstrüman çalışacaksın. Bu disiplin zaman alanı olarak sadece bunları sunuyor. Tabi ki müzik de disiplin isteyen bir alan ve askeri okul da bu anlamda Türkiye'deki birçok okula göre daha iyi imkan sunuyor" diyerek düşüncelerini ifade ederken diğer taraftan B.İ.6 ise görüşlerinde; "Bence askeri okulun bu konuda çok büyük etkisi var çünkü askeri okulda bir disiplin altında eğitim ve öğretim görüyoruz ve bu da dolayısıyla bizim müzik bilgimize büyük katkı sunuyor. Bence her konuda olduğu gibi müzik konusunda da bir disiplin gerekiyor. Yani çalışma veya zaman ayırma konusu olsun hepsi disiplin istiyor diyerek düşüncelerini belirtmiştir.

B.İ.2 ve B.İ.6' in görüşleri incelendiğinde askeri disiplinin sağladığı çalışma disiplinin sağladığı olumlu katkılar görülmektedir.

2- Bando İcracılarının Müziğe Başlama Konusunda Askeri Okulun Katkısına İlişkin Görüşleri ile İlgili Bulgular

İcracıların müziğe başlama konusunda askeri okulun katkısına ilişkin görüşlerini belirten ifadelerinden elde edilen bulguları incelediğimizde müzik eğitimi almak ifadesi Bando İcracılarının görüşleri incelendiğinde ön plana çıkmıştır. Bu düşünceye kaynak olan ifadelerden B.İ.5' in düşüncelerine baktığımızda; "Benim açımdan bir mihenk taşı çünkü okula girene kadar ilgilendiğimiz ya da okulda gösterilen müzik deneyimim dışında çok sesli müzikle tanışmam okula başladıktan sonra gerçekleşti. Müzikal çeşitlilikle tanışmamız ve aşinalığımız okula öğrenci olarak başladıktan sonra daha zenginleşti. Onun öncesinde ortaokulda milli eğitim müfredatında verilen klasik basit müzik eğitimi dışında herhangi bir müzik geçişim yoktu" derken B.İ.7 ise; "Askeri okul müziğe başlamamda çok büyük etken oldu çünkü daha öncesinde hiç bir müzik bilgim ve altyapım yoktu. Tesadüf eseri askeri okula gireceğimizi düşünerek başvurduk. Askeri lise sınavlarına ve burada bir müzik yeteneği mülakatı yapıldı. Burada da hiç bir bilgimiz yokken yetenekli olduğumuz keşfedildi ve askeri okula girdik bu sayede de müzikle ilgili ilk adımımızı atmış olduk" diyerek görüşlerini ifade etmiştir.

Bando İcracılarının görüşleri incelendiğinde askeri okulun müziğe başlama konusunda en büyük etken olduğu ortaya çıkmaktadır. Bununla beraber icracıların aslında bu okula girerken bilinçli bir tercih yapmadıkları görülmektedir.

3- Bando İcracılarının Müzikal Anlamda Kendilerini Geliştirmek İçin Bir Müzisyen Olarak ve Asker Kimlikleriyle Neler Yaptıklarına İlişkin Bulgular

İcracıların müzikal anlamda kendilerini geliştirmek için bir müzisyen olarak ve asker kimlikleriyle neler yaptıklarına ilişkin görüşlerini belirten ifadelerinden elde edilen bulgulara baktığımızda askeri okulda aldıkları kaliteli müzik eğitimi ön plana çıkmıştır. Bu ifade ile Bando İcracılarının askeri okuldaki aldıkları eğitimin üzerine kişisel olarak neler yaptıkları ortaya konmuştur. Bu düşünceye kaynak olan ifadelerden B.İ.4' ün ifadelerine baktığımızda; kendisi okulda çok iyi şekilde batı müziği eğitimi aldıklarını belirtirken, dışarıdaki müzisyen arkadaşlarının da bu durumun altını çizdiklerini söylemiştir. Ayrıca kendisini geliştirme adına müzikoloji bölümünde okuduğunu ve Türk müziği öğrenmeye çalıştığını ifade etmiştir. B.İ.7 ise; Askeri disiplin ve müziğin biraz daha birbirinden farklı unsurlar olduğunu belirterek; "*Askerliğin bana kattığı şey iyi bir müzik eğitimi oldu. Bundan dolayı kendimi geliştirmede bana yardımcı oldu. Yani neler yapabilirim, neler ile uğraşabilirim biraz daha ilgim artmaya başladı*" diyerek enstrümanına yönelerek özel derslere devam ettiğini ve orkestralarda çaldığını ifade etmiştir. Diğer bir taraftan B.A.8 ise; "*Bende müzikal olarak çok bir gelişim olmadı ama şunu fark ettim; enstrüman teknisyeni olarak gelişimimi sağlayan nokta, iyi müzisyenlerle çalışmaktan geçti. Çünkü onları memnun etmek, tatmin etmek, istedikleri şeyleri yapmak örneğin değişik sesler çıkarmak gibi, parmak işlevlerini kolaylaştırmak gibi olsun, bunlar ile uğraşırken kendimi bu konuda geliştirdim. Daha önce çalıştığım bandoda bu şansı yakaladım. İyi müzisyenle çalışmak size bu şansını veriyor*" diyerek düşüncesini ifade etmiştir.

İcracıların görüşleri incelendiğinde hepsinin askeri okulda aldıkları eğitimin sayesinde kişisel olarak farklı şekillerde kendilerini geliştirmeye devam ettikleri görülmektedir. B.İ.8'in düşünceleri incelendiğinde ise kişisel olarak asker kimliğinin enstrüman teknisyenliği konusunda kendini geliştirmeye daha fazla yardımcı olduğu konusunda görüş belirtmiştir.

4- Bando İcracılarının Askeri Okulda Aldıkları Eğitimin Dinledikleri veya İlgilendikleri Müzik Türünü Ne Şekilde Etkilediğini ve Müzikal Kimliklerinde Ne Gibi Etkileri Olduğuna İlişkin Bulgular

İcracıların askeri okulda aldıkları eğitimin dinledikleri veya ilgilendikleri müzik türünü ne şekilde etkilediğini ve müzikal kimliklerinde ne gibi etkileri olduğuna ilişkin görüşlerini belirten ifadelerinden elde edilen bulguları incelediğimizde çok sesli müzikle tanışmak, müzik yelpazesinin genişlemesi ve farklı türlerde eserler çalmak gibi konular alt boyutlar olarak ortaya çıkmıştır.

a) Çok Sesli Müzikle Tanışmak

Bu ifade ile Bando İcracılarının askeri okuldaki aldıkları eğitim ile çok sesli müzikle tanışmaları ortaya konmuştur. Bu düşünceye kaynak olan B.İ.3' ün düşüncelerine baktığımızda; "*Çok etkisi oldu çünkü bir defa çok sesli müziği tanıdım ve çok sevdim. Askeri okulu kazanamayıp standart bir pop müzik dinleyicisi olarak hayatıma devam ederdim muhtemelen. Askeri okul bize çok sesli müziği, senfonik müziği, buna bağlı olarak her türlü müziği bize tanıttı. Müzik ufkumuzu müthiş açtı. Ondan sonra popüler müziğe geçiş yaptım*" diyerek askeri okulun katkısını ifade etmiştir.

b) Müzik Yelpazesinin Genişlemesi

Bu ifade ile Bando İcracılarının askeri okulda aldıkları eğitim sayesinde müzik yelpazelerinin nasıl genişlediği belirtilmiştir. . Bu düşünceye kaynak olan B.İ.2' in düşüncelerine baktığımızda; "*Tabi ki etkisi yadsınamayacak kadar büyük çünkü askeri okul bu anlamda iyi bir eğitim veriyor. Öncelikle batı müziğiyle ve klasik müzikle tanışıyorsun ve bunların etkisiyle aslında başka müzik çeşitleriyle de tanışıyorsun. Müzik ufkunu açtığı konusu kesinlikle tartışılmaz. Türkiye'de 14-15 yaşında kaç tane çocuk Bach, Vivaldi veya Mozart'ı bilerek büyüyor. Müzikal kültür olarak askeri okul iyi de bir müzik tarihi eğitimi veriyor. Başka müzik türleriyle ilgilenmenin de yolunu açıyor ve fikir veriyor. En azından Türkiye'de lise düzeyinde bir okulda bigband orkestra olması, eğitsel kol olarak kullanılması çok güzel bir şey. Bu anlamda önemli bir okul ve kaliteli bir eğitim var*" diyerek askeri okuldaki eğitimin etkisini ifade etmiştir.

c) Farklı Türlerde Eserler Çalmak

Bu ifade ile Bando İcracılarının askeri okulda aldıkları eğitim sayesinde farklı müzik türlerini icra edebildiği belirtilmiştir. Bu düşünceye kaynak olan B.İ.4' ün düşüncelerine baktığımızda; *“Genel olarak batı klasik müziği Türkiye'de çok dinlenen, halkımıza kadar çok inmiş bir müzik değil. Tabi ki bando okuluna girdikten sonra ve batı müziği eğitimi aldıktan sonra klasik müziği dinlemek ve çalmak bize zevk verdi. Hem klasik müziği hem de orkestralar kurulduktan sonra daha kaliteli pop müziğini, yabancı müzikleri dinlemeyi ve dinlediğimiz şeyleri anlama konusunda bana askeri okulun katkıları oldu. Caz orkestrasında çalıştığım dönemde caz müziğini öğrenmeye çalıştım ayrıca blues dizileri konusunda çalıştım ve bunların trombon çalmama katkısı oldu. Bunların yanında bandolarda bugüne kadar her tarz müzik çaldım”* diyerek askeri okulda aldığı eğitimin etkisini ifade etmiştir.

İcracıların görüşleri incelendiğinde askeri okulda aldıkları eğitimin birçok açıdan çok faydalı olduğu görülmektedir. Bu faydalarında kendilerini geliştirme adına büyük etkileri olduğu tespit edilmiştir.

5- Bando İcracılarının Askeri Müziğin Türkiye'deki Müzik Gelişimine Nasıl Bir Katkısı Olduğu Görüşlerine İlişkin Bulgular

İcracıların askeri müziğin Türkiye'deki müzik gelişimine nasıl bir katkısı olduğuna ilişkin görüşlerini belirten ifadelerinden elde edilen bulgulara baktığımızda tarihi katkısı ve çok sesli batı müziği eğitimi alt boyutlar olarak ortaya çıkmıştır.

a) Tarihi Katkısı

Bu ifade ile askeri müziğin tarihi katkısına ilişkin görüşler ortaya konmuştur. Bu düşünceye kaynak olan B.İ.7' in düşüncelerine baktığımızda; *“Askeri müziğin kuşkusuz çok büyük bir katkısı oldu. Biliyorsunuz 1831 yılında II.Mahmut döneminde Mızıka-i Humayun kuruldu. Türk müziğinin çok sesli seslendirilmesi o zaman başladı. Daha sonra cumhuriyet döneminde de 1924 yılında Mızıka-i Humayun İstanbul'dan Ankara'ya taşındı ve Musiki Muallim Mektebi olarak Mızıka-i Humayun'da bulunan insanlar enstrüman çalmanın yanında aynı zamanda Türkiye'de çok sesliliğinin eğitilmesi konusunda çok büyük bir çerçeve kazandırdılar”* diyerek düşüncesini ifade etmiştir.

b) Çok Sesli Batı Müziği Eğitimi

Bu ifade ile askeri müziğin batı müziği eğitimi ile çok sesli müziğe katkısına ilişkin görüşler ortaya konmuştur. Bu düşünceye kaynak olan B.İ.4' ün düşüncelerine baktığımızda; *"Askeri müziğe çoksesli açıdan bakarsak II. Mahmut döneminde kurulan Mızıkai Humayun sayesinde yaşadığımız topraklara batı müziği eğitimi ve çok sesli müzik entegre edildi. Şu an günümüzde de bando okulları bu görevi devam ettirmektedir. Şu an için birçok belediye ve özel kuruluşun da bandosu veya meheri var ama sanki askeri bandolar daha derli toplu ve birazda disiplinin etkisiyle daha kaliteli. Bu açıdan askeri müziğin Türkiye toplumuna büyük katkısı olduğunu düşünüyorum"* diyerek düşüncesini belirtmiştir. İcracıların görüşleri incelendiğinde askeri müziğin tarihsel açıdan önemini vurguladıkları görülmektedir. Ayrıca batı müziği ve çok sesli müziğin ülkemize gelmesinde askeri müziğin payının büyük olduğuna ilişkin ifadeler belirtilmiştir.

SONUÇ

Bando İcracılarının müziğe başlama konusunda askeri okulun önemi incelendiğinde, askeri okulun bu konuda öneminin çok büyük olduğu görülmektedir. Bir katılımcı dışında bütün astsubaylar müzikle askeri okul sayesinde tanıştıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca bu okula girerken de aslında bilinçli bir tercih yapmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu konudaki görüşler değerlendirildiğinde astsubayların müzikal kimliklerinin askeri okul sayesinde şekillendiği değerlendirilmektedir.

Müzikal açıdan kendilerini geliştirme konusunda Bando İcracılarının bireysel çabaları ve çalışmaları olduğu görülmektedir. Görüşleri incelendiğinde bir kişi haricinde hepsi farklı enstrümanlar da çalmaktalar ve ayrıca aralarında üniversitelerde farklı müzik bölümlerinde kendini geliştirmek adına eğitim alanlar olduğu sonucuna da ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra öncelikle asker olduklarından dolayı, müzik çalışmalarının yanında onlardan beklenen diğer görevleri de yerine getirmekle yükümlü oldukları görülmektedir.

Bando İcracılarının genel görüşleri incelendiğinde askeri okulda aldıkları eğitimin onların müziğe bakış açılarını etkilediği değerlendirilmektedir. Aldıkları müzik eğitiminin müzik yelpazelerini geliştirdiği ve genişlettiği değerlendirilmekte ve okulun icracılar üzerinde müzikal açıdan, müzik ufuklarını açma konusunda çok etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Askeri müziğin Türkiye'deki müzik gelişim sürecine katkısı hakkındaki düşünceler incelendiğinde tarihsel olarak bütün katılımcılar askeri müziğin çok sesli müzik konusunda Türkiye'de bir öncü olduğunu belirtmişlerdir. Tarihsel açıdan askeri müziğin Türkiye'deki müzik açısından çok önemli olduğu düşüncesi ağırlık kazanmıştır.

Askeri disiplinin kişilere bir çalışma disiplini verdiği yadsınamaz bir gerçektir. Bu şekilde bir eğitimden geçen Bando İcracılarının dışarıdaki müzik kaynaklı okullarda da değerlendirilmesi faydalı olabilir. Dışarıdaki müzik ortamlarında daha fazla bulunma şansı elde eden Bando İcracılarının da müzikal anlamda çok daha üst seviyede olabileceği düşünülebilir.

KAYNAKÇA

1- Kitaplar

- AKKAŞ, Salih, **Türkiye'de Cumhuriyet Dönemi Kültür ve Müzik Politikaları**, Ankara, 2015.
- ALİMDAR, Selçuk, **Osmanlı'da Batı Müziği**, İstanbul, 2016.
- ANTEP, Ersin, **Cumhuriyet Döneminde Askeri Müzik ve Gelişim Sempozyumu**, Ankara, 2004.
- ATAULLAH, Tayyazade Ahmet, **Tarih-i Ata Cilt III**, İstanbul, 1874.
- BEHAR, Cem, **Musikiden Müziğe Osmanlı/Türk Müziği: Gelenek ve Modernlik**, İstanbul, 2008.
- ÇAKAR, Doğan, **Cumhuriyet Döneminde Askeri Müzik ve Gelişim Sempozyumu**, Ankara, 2004.
- GAZİMİHAL, Ragıp, **Türk Askeri Müzikleri Tarihi**, İstanbul, 1955.
- KAHRAMAN, Bahattin & TEBİŞ, Cansevil, **Mahmut Ragıp Gazimihal'den Seçme Müzik Makaleleri-II**, Ankara, 2014.
- OLİVER, Aubert, **Historie Abreegee de la Musique Ancienne et Moderne**, Paris, 1827.
- SAY, Ahmet, **Müzik Tarihi**, Ankara, 2012.
- ŞENTÜRK, Rıdvan, **Müzik ve Kimlik**, İstanbul, 2016.

2- Makaleler

- ALANER, Bülent, *“Osmanlı'dan Günümüze Çok Sesli Müzik”* , **Edebiyat Güncesi Dergisi**, S.12, (1997), s. 18-27.
- BABA, Orhan, *“Askeri Bandoyu Tanımak”* , **Sahne ve Müzik Eğitim-Araştırma Dergisi**, S.2, (2016), s. 148-156.
- DEMİRBATIR, Erol, *“Türkiye'de Askeri Bandoculuk Eğitimi”* , **Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, S.1, (2005), s. 67-81.
- UÇAN, Ali, *“Türkiye'de Cumhuriyetin İlk Altmış Yılında Müzik Eğitimi”*, **Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, S.15, (2007), s. 1-12.

3- Elektronik Kaynaklar

<http://www.msu.edu.tr/> Erişim Tarihi: 02.02.2019

FOTOĞRAFLAR

F.1: Osmanlı dönemi askeri bando

Kaynak: <http://osmanli.site/wp-content/uploads>

F.2: Osmanlı dönemi askeri bando

Kaynak: <http://osmanli.site/wp-content/uploads>

F.3: Bando Astsubay Meslek Yüksek Okulu

Kaynak: <http://www.msu.edu.tr>

F.4: Askeri Bandolar Festivalinde Bando Astsubayları olan icracılardan oluşan Mehter Moskova /Rusya

Kaynak: <http://www.msu.edu.tr>

F.5: Uluslararası Ankara Caz Festivalinde Bando Astsubaylarından oluşan icracılar
Kaynak: <http://www.msu.edu.tr>

F.6: Bando Astsubay Meslek Yüksek Okulu'nda enstrüman eğitimi
Kaynak: <http://www.msu.edu.tr>

F.7: Bando Astsubay Meslek Yüksek Okulu'nda piyano eğitimi

Kaynak: <http://www.msu.edu.tr>

F.8: Türk Günü Kutlamaları Newyork/ABD

Kaynak: <http://www.msu.edu.tr>